

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Чуйко Н.О.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва та переробки продукції сільського господарства)»
Миколаївський національний аграрний університет*

Зацікавленість у навчанні тих, хто навчається, є однією з головних задач у педагогічній психології та визначається як мотивація. Оскільки і результат, і процес засвоєння знань значною мірою залежать від залученості до навчального процесу здобувачів вищої освіти, це визначення виступає чинником потреби знань, вмінь та навичок, які будуть допомогати майбутнім фахівцям у їх професійної діяльності й кар'єрному зростанні.

Складність і багатоаспектність проблеми мотивації зумовлюють багатовимірність у розумінні її сутності, природи, структури, а також функцій окремих мотивів. Мотивація навчання визначається як окремий вид мотивації, що включена до навчальної діяльності [1]. Під мотивом навчальної діяльності розуміють усі чинники, які зумовлюють вияви навчальної активності: мету, потреби, установки, почуття обов'язку, інтереси, тощо.

Слід зазначити, що на здобувачів вищої освіти впливають два види мотивації: внутрішня і зовнішня. Внутрішня мотивація сприяє одержанню задоволення від отримання освіти, нових знань, викликає інтерес, радісне збудження, підвищує самоповагу особистості тощо. Зовнішня мотивація заснована на стимуляції, заохоченнях та покараннях, які або спрямовують, або гальмують поведінку людини до тих завдань, які особистість поставила перед собою.

Сучасна вища освіта являє собою один з найважливіших соціальних інститутів суспільства, вона є важливим чинником стимулювання економічного розвитку нашої держави й забезпечення конкурентоздатності економіки на міжнародному рівні [2]. Без якісної системи освіти (кузниця майбутніх кадрів розвитку держави) неможливо побудова правового, економічно розвиненого, конкурентноспроможного суспільства, тому побудова освітнього процесу, як основи формування мотиваційної сфери молоді є однією з найбільш актуальних проблем сучасності.

Важливо підкреслити, що мотивацію до вищої освіти студентів слід розглядати не тільки як умову ефективного оволодіння знаннями, вміннями та навичками, а й як важливий чинник розвитку особистості майбутнього фахівця [3].

Мотивація сприяє розвитку особистості студента, визначає не тільки напрям, але і способи реалізації різних форм освітньої діяльності, розвиває емоційно-вольову сферу, яка виступає як значима детермінація факторів, що обумовлюють ефективність та специфіку навчальної діяльності та подальшої її реалізації у професійній діяльності.

Мотиваційна діяльність визначається рядом специфічних факторів: характером системи освітнього процесу; організацією освітнього процесу у закладах вищої освіти [4]; особливостями самого студента (рівень інтелектуального розвитку і здібностей, рівень самооцінки, взаємодія з іншими студентами та викладачами тощо); особливос-

тями стосунків викладача і студентів, ставленням до педагогічної діяльності; специфікою вивчаємих навчальних предметів [5]. Важливо зазначити, що мотиваційна діяльність залежить від активності студентів та має різні джерела. Виділяють три види джерел активності: внутрішню, зовнішню, особистісну.

До внутрішніх джерел мотивації відносять пізнавальні і соціальні потреби, потреби майбутньої професії. Зовнішні джерела визначають умови життєзабезпечення студента: необхідність дотримання соціальних норм поведінки, спілкування і діяльності. Особистісні джерела характеризуються відношенням суспільства до навчання, як до норми поведінки, яка приймається людиною і дозволяє долати труднощі, пов'язані із здійсненням освітньої діяльності (наявність закладів вищої освіти, посібників, підручників, бібліотеки тощо). До особистісних джерел відносять інтереси, потреби, еталони і стереотипи, які обумовлюють прагнення до самовдосконалення, самоствердження і самореалізації.

Структурними компонентами мотивації є мотивація ініціації (спонукає до діяльності); мотивація селекції (сприяє вибору мети); мотивація реалізації (забезпечує регулювання, контроль реалізації виконання відповідної дії); мотивація постреалізації (уможливорює завершення виконання дії і спонукання до іншої) [6].

Безпосередній мотиваційний інтерес виникає на основі привабливості змісту та процесів конкретної діяльності (навчання, вибору майбутньої професії, рівню освіти тощо), включає інтерес до предметів, процесів під час навчання, до результатів, які виражаються у отриманих критеріях до оцінки знань; базується на уявленні про майбутню обрану професію; може формуватися на основі випадкових, нетипових для певної поведінки ознак. Мотиваційний інтерес зумовлений деякими організаційними, соціальними та іншими характеристиками, включає пізнавальний інтерес який базується на прагненні до пізнання певних природних, технічних, гуманітарних та інших процесів і явищ.

Йому притаманні інтерес до самовиховання (проявляється у прагненні до духовного збагачення і формування суб'єктно-ціннісних якостей особистості); престижний інтерес (вибір професії, зумовлений перспективами професійного зростання і престижністю професії у суспільстві); інтерес супутніх можливостей (відображає прагнення молодої людини за допомогою обраної професії задовольнити певні духовні й життєво-побутові запити та потреби).

Серед низки проблем, притаманних вищій освіті визначають проблему доцільності досягнення високого рівня підготовки майбутніх фахівців, оскільки в подальшому виникають труднощі із працевлаштуванням молоді, забезпеченням його соціальних і правових гарантій, які нині держава фактично не реалізує. На сьогодні держава не може впливати на плинність кадрів, небажання працювати за отриманим фахом і неможливість використати свої знання там, де це можна зробити найбільш ефективно, оскільки для цього немає умов.

Від цього не бажання студента навчатися, його низька мотивація до отримання знань. Оскільки сучасний студент не бачить перспектив використання здобутих знань, тобто можливості роботи за спеціальністю в гідних умовах за достойну платню, він втрачає мотивацію.

Отже, для підвищення рівня підготовки молодих фахівців до успішної конкурентоспроможної професійної діяльності на ринку праці є розвиток мотивації здобувачів вищої освіти до отримання якісної освіти. Заклади вищої освіти мають систематично формувати мотивацію студентів до професійної діяльності за допомогою фахової практики, розкриття можливостей позитивного використання професійного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Веліховська А. Б. Социально – педагогический сервис в контексте развития профессионализма педагогических работников // Problems of correlation of informational interactions and educational technologies in social relation : peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the LXXV international Research and Practice Conference and I stage of the Championship in Pedagogical and Psychological sciences, Landon, January 27–February 03, 2014 / The International Academy of Science and Higher Education; Organizing Committee: T. Morgan (Chairman), D. Zhytnior, S. Godvint, A.Tim, S. Serdechny, L. Streiker. – Landon : IASHE, 2014. – P. 14 - 18.

2. Доценко Н. А. Теоретичне обґрунтування процедури оцінювання різнорідних і різнорозмірних процесів систем управління якістю / Н. А. Доценко // Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : матеріали причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25 - 27 квітня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – С. 57 - 60.

3. Самойленко О. М. Компетентнісно орієнтоване середовище як засіб підготовки здобувача вищої освіти / О. М. Самойленко, І. В. Бацуровська, Я. Е. Андрущенко // Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : матеріали причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25 - 27 квітня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – С. 48 - 50.

4. Доценко Н. А. Технологія застосування інструментів інформаційно-освітнього середовища для професійної підготовки бакалаврів з агроінженерії / Н. А. Доценко // Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : тези доповідей Причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, 17-19 квітня 2020 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – С. 38 - 42.

5. Веліховська А. Б. Нові підходи до організації освітньої діяльності майбутніх інженерів з дисципліни «психологія управління» в умовах переходу до економіки знань / А. Б. Веліховська // Розвиток українського села – основа аграрної реформи в Україні : матеріали причорноморської регіональної науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 25 - 27 квітня 2018 р. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – С. 86 - 88.

6. Веліховська А. Б. Методологічні основи формування емоційного інтелекту майбутніх інженерів в умовах їхньої професійної підготовки // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей ЗВО інженерно-енергетичного факультету, інших учасників освітнього процесу за результатами те-

матичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 153 - 156.

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ткачова Є.С.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 015 «Професійна освіта
(Технологія виробництва та переробки продукції сільського господарства)»*

Миколаївський національний аграрний університет

Горбунова К.М.,

канд. пед. наук, доцент

кафедри методики професійного навчання

Миколаївський національний аграрний університет

Кожна людина є індивідом, що володіє вродженими властивостями або рисами, які упродовж її життя динамічно змінюються. До таких рис відноситься фізична конституція, темперамент, тип нервової системи тощо. Всі ці зміни впливають на формування особистості. Але особистість є специфічним людським утворенням, що створене суспільними відносинами. Дослідники стверджують, що розвиток особистості є результатом більш складної діяльності людини, що накопичує досвід, на фоні якого формує цінності і переконання. Поза діяльністю розвитку не існує. Також на формування особистості впливають світогляд та мотиви людини [1].

Важливо зазначити, що існує зв'язок між віковими періодами індивіда та особливостями розвитку особистості, тому це потрібно враховувати під час вироблення стратегії виховання та навчання [2]. Стандартний вік студента – від 17 до 22 років, а нестандартний – від 23 років, що належать до другого періоду юності – початку зрілості, який пов'язаний з навчанням в університеті [3].

«Студент» у перекладі з латинської означає «той, що сумлінно працює, бажає знань». За визначенням А. С. Власенко, студенти відносяться до сформованої з різних соціальних утворень суспільства соціальної групи. Їх характеризують особливі умови життя, праці, побуту, особлива суспільна поведінка і психологія. Головним заняттям студентства є набуття знань і підготовка до майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі [4]. З точки зору особистості в цьому віковому періоді відбувається активний розвиток моральних та естетичних почуттів, стабілізація характеру, а також опанування повного комплексу соціальних ролей дорослої людини. Починається включення студента в самостійну виробничу діяльність, бо в сучасних складних економічних умовах більшість студентів поєднують навчання з трудовою діяльністю, а це своєю чергою змінює системи ціннісних орієнтацій та формує спеціальні здібності пов'язані з професією. Тобто завершується розвиток суб'єктної активності особистості як цілісної системи та настає час її практичної реалізації. У цей період з'являється нова детермінанта саморозвитку: самоставлення до себе як до суб'єкта активності [7].